

Akční plán vypracovaný na základě rozhodnutí VII/8e (Česká republika)

V rámci bodu 7 písm. a) rozhodnutí VII/8e, které se týká dodržování požadavků Aarhuské úmluvy ze strany České republiky, požádalo zasedání smluvních stran Aarhuské úmluvy Českou republiku, aby do 1. července 2022 předložila Výboru akční plán týkající se provádění doporučení obsažených v tomto rozhodnutí, a to včetně časového harmonogramu. Text rozhodnutí VII/8e je dostupný z: <https://unece.org/env/pp/cc/decision-vii8e-concerning-czechia>.

Česká republika byla Výborem vyzvána, aby při přípravě akčního plánu zohlednila informační sdělení o přípravě akčního plánu, které Výbor pro tyto účely připravil. Informační sdělení, které stranám poskytuje návod krok za krokem, jak dokončit svůj akční plán, je dostupné z: <https://unece.org/env/pp/cc/implementation-decisions-meeting-parties-compliance-individual-parties>.

A. Popis procesu, v jehož rámci byl akční plán připraven

Návrh akčního plánu byl zpracován Ministerstvem životního prostředí po konzultaci s jinými dotčenými orgány státní správy. Z důvodů na straně Ministerstva životního prostředí se návrh nepodařilo připravit v dostatečném předstihu tak, aby v době před jeho odesláním Výboru pro dodržování Aarhuské úmluvy dne 1. července 2022 mohlo proběhnout projednání s veřejností. Dne 1. července 2022 byl proto Výboru zaslán alespoň návrh akčního plánu. Tento návrh (v české a anglické jazykové verzi) byl poté zaslán e-mailem stěžovatelům a pozorovatelům v jednotlivých případech a zveřejněn na webových stránkách Ministerstva životního prostředí s výzvou k uplatnění připomínek do 1. srpna 2022 (tento termín byl následně prodloužen do 8. srpna 2022). Na základě připomínek, které ministerstvo obdrželo, byl akční plán upraven do finální podoby. Podrobnější vypořádání připomínek je uvedeno v **příloze 2**. Finální akční plán (v české a anglické jazykové verzi) bude zveřejněn na webových stránkách Ministerstva životního prostředí, o čemž budou stěžovatelé a pozorovatelé vyrozuměni e-mailem.

B. Obecná charakteristika opatření, která budou potřebná pro realizaci doporučení obsažených v rozhodnutí MOP

S ohledem na různorodý charakter jednotlivých doporučení jsou navrhovány různé druhy opatření sloužící k jejich implementaci. Jedná se o návrhy legislativních změn, návrh na úpravu metodických pokynů a o jeden návrh technického řešení. V dalších případech je pak odkazováno také na aktuální judikaturu českých soudů.

C. Podrobný akční plán	
Doporučení: Bod 2 (a) (i) rozhodnutí VII/8e	V bodě 2 (a) (i) rozhodnutí VII/8e požaduje zasedání smluvních stran, aby Česká republika: <p>(a) přijala nezbytná legislativní, regulační a správní opatření, která zajistí, že:</p> <p>(i) veřejnost se bude moci účastnit správních nebo soudních řízení a napadat v nich jednání a opominutí provozovatele nebo příslušného orgánu státní správy v případech, kdy provozovatel porušuje ustanovení národního práva týkající se hluku;</p>
Navrhovaná opatření směřující ke splnění doporučení	Dotčená veřejnost má v současnosti přístup k právní ochraně ve věci týkající se povolování hlukových výjimek. Lze v tomto ohledu odkázat na aktuální rozsudek Nejvyššího správního soudu, který připouští aktivní legitimaci vlastníka a obyvatele sousedního pozemku k podání žaloby proti rozhodnutí o povolení výjimky – podrobněji srov. výňatky uvedené v příloze 1 . Kritériem (viz článek 9 odst. 3 Aarhuské úmluvy) pro přístup k soudní ochraně je podle tohoto rozsudku skutečnost, že hluková výjimka zasahuje do „právní sféry“ žalobce, tj. že se jedná o dotčenou osobu. <p>Jakákoli osoba z řad veřejnosti má také možnost iniciovat přezkumné řízení podle § 94 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „správní řád“). Podnět k zahájení přezkumného řízení může podat kdokoli, nicméně na zahájení přezkumného řízení není právní nárok – otázku, zda lze důvodně pochybovat o tom, že rozhodnutí je v souladu s právními předpisy (tj. zda je zahájení přezkumného řízení v daném případě na místě), posoudí příslušný správní orgán. V praxi existují případy, kdy přezkumné řízení vedlo ke zrušení hlukové výjimky. Poslední přezkumné řízení proběhlo v roce 2020, a to ve věci udělení dvou výjimek na komunikaci ul. Jana Želivského v Praze (výjimka pro silniční dopravu a výjimka pro tramvajovou dopravu). Ministerstvo zdravotnictví shledalo tyto výjimky za nevyhovující, neboť fakticky neřešily další snižování hlukové zátěže v předmětné lokalitě. Přezkumné řízení bylo uzavřeno s tím, že obě hlukové výjimky byly zrušeny.</p> <p>Nad rámec výše uvedeného bychom rádi upozornili na návrh legislativní změny § 31 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví. Tento návrh by měl významně usnadnit přístup veřejnosti k informacím o povolených hlukových výjimekách, což lze považovat za základní předpoklad pro efektivní uplatňování práv uvedených výše. Pro více informací srov. přílohu 1.</p>
Nástin kroků nezbytných k realizaci navržených opatření	Legislativní změna (§ 31 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví): <ul style="list-style-type: none"> - Návrh je připraven, v následujících měsících bude o jeho předložení rozhodovat vláda. - Následovat budou další kroky legislativního procesu: schvalování v Poslanecké sněmovně, Senátu, podpis prezidenta. - Předpokládaná účinnost návrhu je v současnosti stanovena na polovinu roku 2023. <p>Ke zveřejnění informací o hlukových výjimekách na nové webové platformě by mělo dojít v první polovině roku 2024.</p>
Zúčastněné subjekty	Ministerstvo životního prostředí (odbor legislativní – národní kontaktní místo Aarhuské úmluvy), Ministerstvo zdravotnictví (odbor legislativní).

Konečné datum, do kterého bude doporučení implementováno	Základní opatření směřující ke splnění doporučení jsou již účinná. Doplnkové opatření (zpřístupnění mapové aplikace s informacemi o povolených hlukových výjimkách) bude implementováno v první polovině roku 2024.
--	---

<p>Doporučení: Bod 2 (a) (ii) rozhodnutí VII/8e</p>	<p>V bodě 2 (a) (ii) rozhodnutí VII/8e požaduje zasedání smluvních stran, aby Česká republika:</p> <p>(a) přijala nezbytná legislativní, regulační a správní opatření, která zajistí, že:</p> <p>(ii) Česká republika bude v budoucnosti předkládat plány a programy podobné národnímu investičnímu plánu k účasti veřejnosti tak, jak je požadováno v článku 7 ve spojení s příslušnými odstavci článku 6 Úmluvy;</p>
<p>Navrhovaná opatření směřující ke splnění doporučení</p>	<p>Jak již bylo uvedeno v předchozí komunikaci s Výborem, Česká republika bere otázku účasti veřejnosti při pořizování koncepcí, které se týkají životního prostředí, vážně. Jako konkrétní opatření k zajištění plnění požadavku Výboru do budoucna navrhujeme možnost začlenění tohoto požadavku do interní směrnice a do metodického pokynu, které tuto problematiku výslovně upraví.</p> <p>Na úrovni Ministerstva životního prostředí jsme zahájili přípravu interní směrnice, která tuto problematiku upraví ve vztahu ke koncepcím týkajícím se životního prostředí, které vznikají přímo v gesci tohoto ministerstva.</p> <p>Ve vztahu ke koncepcím, které vznikají mimo gesci Ministerstva životního prostředí, jsme předběžně identifikovali několik metodických pokynů zabývajících se v obecnější rovině problematikou účasti veřejnosti při pořizování koncepcí, které by se mohly stát vhodnou platformou pro výslovné zakotvení požadavků vyplývajících z článku 7 Aarhuské úmluvy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Metodika přípravy veřejných strategií (Ministerstvo pro místní rozvoj) • Metodika pro zapojování veřejnosti do přípravy vládních dokumentů (Ministerstvo vnitra) • Manuál pro zapojování veřejnosti do přípravy vládních dokumentů (Ministerstvo vnitra) • Metodika participace nestátních neziskových organizací v poradních a pracovních orgánech a při tvorbě dokumentů státní správy (Úřad vlády ČR) <p>Ve spolupráci s výše uvedenými orgány státní správy se Ministerstvo životního prostředí pokusí identifikovat, který/é z metodických pokynů by pro tento účel byl/y nejvhodnější, a v návaznosti na to projedná možnost jejich budoucí úpravy tak, aby výslovně zahrnuly požadavky plynoucí z článku 7 ve spojení s článkem 6 odst. 3, 4 a 8 Aarhuské úmluvy.</p>
<p>Nástin kroků nezbytných k realizaci navržených opatření</p>	<p>Interní směrnice Ministerstva životního prostředí:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Příprava textu interní směrnice do konce roku 2022. - Vnitřní připomínkové řízení a schválení směrnice nejpozději do 1. října 2023. <p>Úprava vhodného metodického pokynu s širší působností:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identifikace metodických pokynů, které jsou pro začlenění doporučení nejvhodnější. - Projednání s příslušnými orgány státní správy (do konce roku 2022). - Doplnění požadavků vyplývajících z Aarhuské úmluvy do vybraných metodických pokynů (jakmile to bude možné¹).

¹ V případě Metodiky participace nestátních neziskových organizací v poradních a pracovních orgánech a při tvorbě dokumentů státní správy tato možnost nastane teprve v návaznosti na vyhodnocení pilotní implementace metodiky, tj. v roce 2025.

Zúčastněné subjekty	Ministerstvo životního prostředí (odbor legislativní – národní kontaktní místo Aarhuské úmluvy, odbor politiky životního prostředí a udržitelného rozvoje), Ministerstvo pro místní rozvoj (odbor strategií a analýz regionální politiky a politiky bydlení), Úřad vlády ČR.
Konečné datum, do kterého bude doporučení implementováno	1. října 2023 (interní směrnice Ministerstva životního prostředí) / jakmile to bude možné (metodika s širší působností).

<p>Doporučení: Bod 2 (b) (i) rozhodnutí VII/8e</p> <p>(Opatření navrhovaná v rámci tohoto doporučení jsou stejná jako ve vztahu k doporučení bod 2 (b) (ii) a) rozhodnutí VII/8e.)</p>	<p>V bodě 2 (b) (i) rozhodnutí VII/8e požaduje zasedání smluvních stran, aby Česká republika:</p> <p>(b) prokázala, že poskytuje:</p> <p>(i) právní rámec, který zajistí, že při volbě prostředků k informování veřejnosti podle článku 6 odst. 2 budou orgány veřejné moci povinny volit takové prostředky, které zajistí efektivní informování dotčené veřejnosti, přičemž budou brát v úvahu povahu navrhované činnosti a zahrnou, v případě navrhovaných činností s potenciálním přeshraničním vlivem, dotčenou veřejnost mimo území České republiky;</p>
<p>Navrhovaná opatření směřující ke splnění doporučení</p>	<p>Jak vyplývá již z předchozí komunikace s Výborem, Česká republika je přesvědčená, že její právní rámec zajišťuje efektivní informování veřejnosti o probíhajícím posuzování vlivů na životní prostředí, a to také ve vztahu k veřejnosti v jiných dotčených státech. Česká republika především disponuje kvalitním informačním systémem, ve kterém si lze kdykoli a odkudkoli vyhledat všechny informace o probíhajících posuzováních včetně všech souvisejících dokumentů. Vedle toho jsou informace o probíhajícím posuzování zveřejňovány na úředních deskách, což je standardní prostředek pro informování veřejnosti v případech, kdy může být záměrem dotčeno větší množství osob. Při přeshraničním posuzování jsou voleny tytéž prostředky pro informování veřejnosti o probíhajícím posuzování, pouze s tím rozdílem, že jejich efektivita v praxi závisí také na spolupráci ze strany orgánů veřejné správy v dotčených státech, které jsou odpovědné za zveřejnění příslušných informací přímo na území dotčeného státu dle svých národních právních předpisů, do kterých Česká republika nemůže nikterak zasahovat.²</p> <p>Za účelem zvýšení efektivity informování zahraniční veřejnosti o probíhajících procesech EIA bychom rádi navrhli přijetí technického opatření, které by usnadnilo přístup zahraniční veřejnosti k informacím o všech probíhajících mezistátních posuzováních, u kterých je státem původu Česká republika, a současně nadměrně nezatížilo subjekty odpovědné za postup posuzování. Toto opatření by spočívalo v zavedení nového filtru vyhledávání v rámci stávajícího informačního systému CENIA, v jehož rámci by bylo kdykoli a vždy na jednom místě zcela jednoduché zobrazit informace o všech nových záměrech, které podléhají mezistátnímu posuzování (tj. u kterých se předpokládají přeshraniční vlivy). Ovládání systému CENIA je již v současnosti dostupné i v angličtině. Dokumenty, u kterých je nezbytné zajistit překlad, jsou do systému CENIA vkládány jak v českém, tak v příslušném cizojazyčném znění (angličtina, němčina, polština). Občasná kontrola nových informací na tomto jediném webovém odkazu ze strany veřejnosti by proto zajistila všem subjektům, které o tento typ informací mají zájem, úplnou jistotu, že budou mít kdykoli k dispozici všechny aktuální informace o probíhajících mezistátních posuzováních, a to i bez kontroly úředních desek, webových stránek různých orgánů veřejné správy či jiných zdrojů informací. Domníváme se, že veřejnost by měla vynaložit alespoň bazální snahu (sledovat úřední desky nebo informační systém EIA) pokud se zajímá o informace o připravovaných záměrech, které se jí mohou dotýkat. Toto opatření proto považujeme za dostatečné pro splnění podmínek výše uvedeného doporučení. Pro případ, že by Výbor opatření za dostatečné nepovažoval, bychom jej rádi požádali o radu, jak by podle jeho názoru mohla Česká republika ke splnění doporučení dojít.</p>

² MŽP nemůže ve věci zveřejnění informací na území jiného státu zasahovat do národních postupů dotčených států, nemůže požadovat odlišnosti od jejich zvyklostí a je tedy odkázáno na spolupráci ze strany příslušných orgánů veřejné správy z těchto států, které nemůže žádným způsobem kontrolovat. Nemá také kapacitu na to, aby jednotlivě obesílalo všechny zahraniční subjekty, které mohou být záměrem dotčeny (což by ostatně ani nebylo žádoucí, protože by se mu s největší pravděpodobností nikdy nepodařilo obeslat je všechny, a současně by to založilo diskriminaci vůči občanům České republiky, kteří jsou standardně vyrozumíváni výše uvedenými prostředky).

Nástin kroků nezbytných k realizaci navržených opatření	Technické opatření – nový vyhledávací filtr v informačním systému CENIA: - Realizace nejpozději do 1. října 2023, pravděpodobně dříve.
Zúčastněné subjekty	Ministerstvo životního prostředí (odbor legislativní – národní kontaktní místo Aarhuské úmluvy, odbor posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence).
Konečné datum, do kterého bude doporučení implementováno	1. října 2023, pravděpodobně dříve.

<p>Doporučení: Bod 2 (b) (ii) a) rozhodnutí VII/8e</p> <p>(Opatření navrhovaná v rámci tohoto doporučení jsou stejná jako ve vztahu k doporučení bod 2 (b) (i) rozhodnutí VII/8e.)</p>	<p>V bodě 2 (b) (ii) a) rozhodnutí VII/8e požaduje zasedání smluvních stran, aby Česká republika:</p> <p>(b) prokázala, že poskytuje:</p> <p>(ii) nezbytná opatření, která zajistí, že:</p> <p>a) při provádění přeshraničních procesů ve spolupráci s orgány dotčeného státu vynaloží příslušné orgány nezbytné úsilí, aby zajistily, že dotčená veřejnost v dotčených státech bude skutečně efektivně informována;</p>
<p>Navrhovaná opatření směřující ke splnění doporučení</p>	<p>Jak vyplývá již z předchozí komunikace s Výborem, Česká republika je přesvědčená, že její právní rámec zajišťuje efektivní informování veřejnosti o probíhajícím posuzování vlivů na životní prostředí, a to také ve vztahu k veřejnosti v jiných dotčených státech. Česká republika především disponuje kvalitním informačním systémem, ve kterém si lze kdykoli a odkudkoli vyhledat všechny informace o probíhajících posuzováních včetně všech souvisejících dokumentů. Vedle toho jsou informace o probíhajícím posuzování zveřejňovány na úředních deskách, což je standardní prostředek pro informování veřejnosti v případech, kdy může být záměrem dotčeno větší množství osob. Při přeshraničním posuzování jsou voleny tytéž prostředky pro informování veřejnosti o probíhajícím posuzování, pouze s tím rozdílem, že jejich efektivita v praxi závisí také na spolupráci ze strany orgánů veřejné správy v dotčených státech, které jsou odpovědné za zveřejnění příslušných informací přímo na území dotčeného státu dle svých národních právních předpisů, do kterých Česká republika nemůže nikterak zasahovat.³</p> <p>Za účelem zvýšení efektivity informování zahraniční veřejnosti o probíhajících procesech EIA bychom rádi navrhli přijetí technického opatření, které by usnadnilo přístup zahraniční veřejnosti k informacím o všech probíhajících mezistátních posuzováních, u kterých je státem původu Česká republika, a současně nadměrně nezatížilo subjekty odpovědné za postup posuzování. Toto opatření by spočívalo v zavedení nového filtru vyhledávání v rámci stávajícího informačního systému CENIA, v jehož rámci by bylo kdykoli a vždy na jednom místě zcela jednoduché zobrazit informace o všech nových záměrech, které podléhají mezistátnímu posuzování (tj. u kterých se předpokládají přeshraniční vlivy). Ovládání systému CENIA je již v současnosti dostupné i v angličtině. Dokumenty, u kterých je nezbytné zajistit překlad, jsou do systému CENIA vkládány jak v českém, tak v příslušném cizojazyčném znění (angličtina, němčina, polština). Občasná kontrola nových informací na tomto jediném webovém odkazu ze strany veřejnosti by proto zajistila všem subjektům, které o tento typ informací mají zájem, úplnou jistotu, že budou mít kdykoli k dispozici všechny aktuální informace o probíhajících mezistátních posuzováních, a to i bez kontroly úředních desek, webových stránek různých orgánů veřejné správy či jiných zdrojů informací. Domníváme se, že veřejnost by měla vynaložit alespoň bazální snahu (sledovat úřední desky nebo informační systém EIA) pokud se zajímá o informace o připravovaných záměrech, které se jí mohou dotýkat. Toto opatření proto považujeme za dostatečné pro splnění podmínek výše uvedeného doporučení. Pro případ, že by Výbor opatření za dostatečné nepovažoval, bychom jej rádi požádali o radu, jak by podle jeho názoru mohla Česká republika ke splnění doporučení dojít.</p>

³ MŽP nemůže ve věci zveřejnění informací na území jiného státu zasahovat do národních postupů dotčených států, nemůže požadovat odlišnosti od jejich zvyklostí a je tedy odkázáno na spolupráci ze strany příslušných orgánů veřejné správy z těchto států, které nemůže žádným způsobem kontrolovat. Nemá také kapacitu na to, aby jednotlivě obesílalo všechny zahraniční subjekty, které mohou být záměrem dotčeny (což by ostatně ani nebylo žádoucí, protože by se mu s největší pravděpodobností nikdy nepodařilo obeslat je všechny, a současně by to založilo diskriminaci vůči občanům České republiky, kteří jsou standardně vyrozumíváni výše uvedenými prostředky).

Nástin kroků nezbytných k realizaci navržených opatření	Technické opatření – nový vyhledávací filtr v informačním systému CENIA: - Realizace nejpozději do 1. října 2023, pravděpodobně dříve.
Zúčastněné subjekty	Ministerstvo životního prostředí (odbor legislativní – národní kontaktní místo Aarhuské úmluvy, odbor posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence).
Konečné datum, do kterého bude doporučení implementováno	1. října 2023, pravděpodobně dříve.

<p>Doporučení: Bod 2 (b)(ii) b) rozhodnutí VII/8e</p>	<p>V bodě 2 (b) (ii) b) rozhodnutí VII/8e požaduje zasedání smluvních stran, aby Česká republika:</p> <p>(b) prokázala, že poskytuje:</p> <p>(ii) nezbytná opatření, která zajistí, že:</p> <p>b) dotčená veřejnost, včetně veřejnosti mimo území České republiky, bude mít řádné možnosti účastnit se navazujících etap několikastupňového povoloovacího procesu týkajícího se JE Temelín;</p>
<p>Navrhovaná opatření směřující ke splnění doporučení</p>	<p>Podle informací, které jsou nám v současnosti k dispozici, oznamovatel zde řešeného záměru dosud nedokončil práce na přípravě dokumentace pro územní řízení. Záměr proto nebyl povolován v žádném z navazujících řízení (územní řízení, stavební řízení). Další kroky v rámci projektové a povolovací fáze jsou plně v kompetenci oznamovatele.</p> <p>Účast veřejnosti v tzv. navazujících řízeních je zajištěna stávající právní úpravou ČR. Územní řízení i stavební řízení jsou navazujícími řízeními a NGOs (české i zahraniční), které splňují podmínky stanovené v zákoně č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, se proto mohou účastnit těchto řízení se všemi právy účastníka řízení a mohou podat odvolání a případně i správní žalobu proti přijatému rozhodnutí.</p> <p>Současně byl ze strany MŽP připraven návrh nového ustanovení § 9f zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, který je v této souvislosti relevantní. Toto ustanovení by mělo podrobněji upravit mechanismus účasti veřejnosti v navazujících řízeních (podrobněji srov. přílohu 1). Navrhovaná právní úprava je založena na praxi, která je v současnosti již uplatňována. Návrh by měla v následujících měsících schvalovat vláda (je propojen s návrhem komplexnější legislativy na úseku práva životního prostředí, a to s tzv. zákonem o jednotném environmentálním stanovisku).</p>
<p>Nástin kroků nezbytných k realizaci navržených opatření</p>	<p>Legislativní změna (§ 9f zákona o posuzování vlivů na životní prostředí):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Návrh je připraven, v následujících měsících bude o jeho předložení rozhodovat vláda. - Následovat budou další kroky legislativního procesu: schvalování v Poslanecké sněmovně, Senátu, podpis prezidenta. - Předpokládaná účinnost návrhu je v současnosti stanovena na 1. července 2023.
<p>Zúčastněné subjekty</p>	<p>Ministerstvo životního prostředí (odbor legislativní – národní kontaktní místo Aarhuské úmluvy, odbor posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence).</p>
<p>Konečné datum, do kterého bude doporučení implementováno</p>	<p>1. července 2023.</p>

<p>Doporučení: Bod 6 (a) rozhodnutí VII/8e</p>	<p>V bodě 6 (a) rozhodnutí VII/8e požaduje zasedání smluvních stran, aby Česká republika přijala nezbytná legislativní, regulační, správní či jiná opatření, která zajistí, že:</p> <p>(a) v případě, kdy v souladu s článkem 6 odst. 10 Aarhuské úmluvy dochází k přehodnocení provozních podmínek povolení vydaného podle atomového zákona z roku 1997 nebo 2016, či případně jakékoli jiné právní úpravy, která předcházela atomovému zákonu z roku 2016, se přiměřeně (<i>mutatis mutandis</i>) a v případech, kdy je to vhodné, uplatní ustanovení článku 6 odst. 2 až 9, přičemž je třeba brát v úvahu účely Úmluvy. Toto se týká také (nikoli však výlučně) přehodnocení doby trvání povolení nebo pravidelných bezpečnostních kontrol, které probíhají každých 10 let;</p>
<p>Navrhovaná opatření směřující ke splnění doporučení</p>	<p>Ve vztahu k tomuto doporučení bychom rádi upozornili na legislativní změny, které se zde řešené problematiky bezprostředně týkají a které nabyly účinnosti v době po vydání rozhodnutí o (opakovaném) povolení provozu JE Dukovany, tj. ve vztahu k případu řešenému před Výborem pro dodržování Aarhuské úmluvy se ještě nemohly projevit, resp. se mohly částečně projevit u povolení pro 2 až 4 blok jaderné elektrárny. Změny se týkají § 22 odst. 1, 2 a 3 a § 204 atomového zákona, jakož i úpravy obsažené v nové vyhlášce o požadavcích na hodnocení bezpečnosti podle atomového zákona. V případě řízení podle § 22 odst. 1, 2 a 3 a § 204 atomového zákona je umožněna účast veřejnosti – pro více informací srov. přílohu 1.</p> <p>Věříme tomu, že změny přijaté po roce 2017 ve své podstatě splňují požadavky Výboru dovozené z článku 6 odst. 10 Aarhuské úmluvy, jelikož umožňují účast veřejnosti právě v těch řízeních, která slouží k přehodnocení či aktualizaci provozních podmínek ve smyslu článku 6 odst. 10 Aarhuské úmluvy. Změny navazují na dlouhodobější trend legislativního vývoje v oblasti atomového práva, který vedl ke změně postupu při vydávání (opakovaných) povolení k provozu zařízení – povolení byla vydána na dobu neurčitou a další změny provozních podmínek proto musí být řešeny prostřednictvím jiných nástrojů. Jak jsme uváděli již v předchozí komunikaci s Výborem, periodické hodnocení bezpečnosti (<i>periodic safety review</i>) není řízením, ve kterém může dojít k přehodnocení či aktualizaci provozních podmínek. Může však být podkladem pro některé z výše uvedených v řízení, ve kterém by k přehodnocení či aktualizaci provozních podmínek dojít mohlo. Pro podrobnější vysvětlení srov. přílohu 1.</p> <p>Uvědomujeme si, že si veřejnost v současnosti nemusí být plně vědoma svých práv a možností, které vyplývají z atomového zákona v aktuálně účinném znění. Proto bychom rádi navrhli doplňkové opatření (vedle výše uvedených legislativních opatření, která již byla přijata a jsou účinná), v jehož rámci bychom zanalyzovali úroveň informovanosti veřejnosti v těchto záležitostech a v případě potřeby přijali další opatření (informační kampaně, workshopy atd.) ke zvýšení informovanosti.</p>
<p>Nástin kroků nezbytných k realizaci navržených opatření</p>	<p>Informování veřejnosti o možnostech účasti v řízeních podle atomového zákona:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Analýza informovanosti veřejnosti ve výše uvedených záležitostech. - V případě potřeby přijetí dalších opatření ke zvýšení úrovně informovanosti.
<p>Zúčastněné subjekty</p>	<p>Ministerstvo životního prostředí (odbor legislativní – národní kontaktní místo Aarhuské úmluvy, odbor posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence), Státní úřad pro jadernou bezpečnost.</p>

Konečné datum, do kterého bude doporučení implementováno	Doporučení považujeme za splněné. Doplnkové opatření bude realizováno do 1. října 2024.
--	---

Doporučení: Bod 6 (b) rozhodnutí VII/8e	<p>V bodě 6 (b) rozhodnutí VII/8e požaduje zasedání smluvních stran, aby Česká republika přijala nezbytná legislativní, regulační, správní či jiná opatření, která zajistí, že:</p> <p>(b) dotčená veřejnost splňující podmínky článku 9 odst. 2 Aarhuské úmluvy, včetně environmentálních NGOs, bude mít přístup k přezkumnému řízení, ve kterém bude moci napadat materiální nebo procesní zákonnost rozhodnutí, jednání či opominutí podle atomového zákona z roku 1997 nebo 2016, či případně jakékoli jiné pozdější právní úpravy, které podléhají ustanovení článku 6 Úmluvy;</p>
Navrhovaná opatření směřující ke splnění doporučení	<p>Jak již bylo uvedeno v předchozí komunikaci s Výborem, podle českého práva a jeho výkladu v judikatuře českých soudů má dotčená veřejnost možnost obrátit se na soud a požadovat přezkoumání zákonnosti přijatého rozhodnutí. Tato možnost je dána jak v případech, kdy je dotčená veřejnost účastníkem řízení před správním orgánem (účastenství zakládá právo na podání odvolání a žaloby), tak také v případech, kdy účastníkem není. Pokud dotčená veřejnost není účastníkem řízení, pak je podmínkou pro vznik aktivní legitimace k podání žaloby skutečnost, že přijaté rozhodnutí zasahuje do „právní sféry“ žalobce, tj. jinými slovy, že se jedná o dotčenou osobu. Pokud rozhodnutí nezasahuje do „právní sféry“ žalobce, pak se nejedná o dotčenou veřejnost, tj. článek 9 odst. 2 Aarhuské úmluvy (ani toto doporučení Výboru) se neuplatní. Otázka, zda může být „právní sféra“ environmentálního NGO v daném případě dotčena, a tedy zda mu bude v daném případě přiznána aktivní legitimace k podání žaloby, musí být řešena v řízení před soudem. České soudy vykládají české právní předpisy s přihlédnutím k požadavkům Aarhuské úmluvy, požadavky této úmluvy proto budou být při posouzení otázky aktivní legitimace environmentálních NGOs zohledněny.</p> <p>Z výše uvedených důvodů se nedomníváme, že toto doporučení vyžaduje přijetí dalších opatření. Na místo toho bychom rádi předložili Výboru širší rešerši judikatury českých soudů (tj. nad rámec rozsudku NSS ze dne 18. dubna 2014, č. j. 4 As 157/2013 – 33, na který bylo opakovaně odkazováno v řízení před Výborem), která se týká aktivní legitimace k podání žaloby v případech, kdy žalobce není účastníkem řízení před správním orgánem, a dále výkladu českého práva v souladu s Aarhuskou úmluvou.</p>
Nástin kroků nezbytných k realizaci navržených opatření	Poskytnutí relevantní judikatury: <ul style="list-style-type: none"> - Rešerše relevantní judikatury a překlad klíčových pasáží do anglického jazyka. - Odeslání Výboru pro dodržování Aarhuské úmluvy do 1. prosince 2022.
Zúčastněné subjekty	Ministerstvo životního prostředí (odbor legislativní – národní kontaktní místo Aarhuské úmluvy, odbor posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence), Státní úřad pro jadernou bezpečnost.
Konečné datum, do kterého bude doporučení implementováno	Doporučení považujeme za splněné. Rešerše judikatury bude odeslána do 1. prosince 2022.

Příloha 1: Doplnující informace

K doporučení bod 2 (a) (i) rozhodnutí VII/8e:

1. Stran přístupu k zajištění přístupu k právní ochraně může Česká republika uvést, že i za stávající právní úpravy je pozorovatelná tendence v rozhodovací praxi soudů v tom směru, že povinností státu je efektivně chránit jednotlivce proti důsledkům nadlimitního hlukového zatížení, jak deklaroval již Evropský soud pro lidská práva ve věci Deés proti Maďarsku. Dochází tak (např. ve věci rozhodované Nejvyšším správním soudem pod č. j. 7 As 308/2018 – 31 ze dne 2. května 2019) k posilování práva na přístup k právní ochraně i na subjekty, které podle dosud platného a účinného práva sice nejsou účastníky řízení o hlukové výjimce v prvním stupni, ale s ohledem na míru zásahu do sféry jejich práv jsou takovým rozhodnutím přímo dotčeni (např. vlastníci okolních pozemků, staveb atd.).

Klíčové výňatky z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. května 2019, č. j. 7 As 308/2018 – 31:

[13] Na rozdíl od § 65 odst. 2 s. ř. s. tedy § 65 odst. 1 s. ř. s. nepodmiňuje možnost podání žaloby předchozím účastenstvím žalobce ve správním řízení. [...]

[14] Ani to, že žalobce nenapadl rozhodnutí o hlukové výjimce odvoláním, nevyvolává podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu nemožnost věcného projednání žaloby. [...]

[16] [...] Z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že žalobní legitimace ve správním soudnictví by neměla být svázána s existencí přesně specifikovaných veřejných subjektivních hmotných práv žalobce, ale s tvrzeným zásahem do jeho právní sféry.

[18] Žalobce přitom v žalobě tvrdil, že předmětné rozhodnutí (hluková výjimka) zasahuje do jeho právní sféry. Mj. uváděl, že se svou manželkou vlastní pozemek p. č. X umístěný v katastrálním území B., jehož součástí je rodinný dům č. p. X, který se nachází v těsné blízkosti silnice č. II/602, tj. silnice, pro kterou byla vydána hluková výjimka. Na nemovitost žalobce (ve které i bydlí) se vztahuje ta část hlukové výjimky, která správce komunikace opravňuje k překračování hygienických limitů hluku, což se jednoznačně dotýká právní sféry žalobce. [...]

[64] Nejvyšší správní soud si přitom plně uvědomuje obtížnost postavení stěžovatelky při vydávání hlukové výjimky, resp. složitost vydání takového rozhodnutí. Stejně tak si uvědomuje finanční náročnost protihlukových opatření, organizačně-technické souvislosti spojené s realizací takových opatření atp. Zákon je však koncipován shora popsáním způsobem. [...] Nejvyšší správní soud si uvědomuje i důsledky shora uvedené judikatury, včetně té, která umožňuje věcně přezkoumat i žaloby podané osobami, jež nebyly účastníky správních řízení. Tato judikatura je ovšem ustálená, podpořená závěry rozšířeného senátu zdejšího soudu a byla vydána ve věcech majících obdobný základ jako nyní posuzovaný případ [...]. [...]

2. Ministerstvo zdravotnictví iniciovalo změnu § 31 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, která by po úpravě měla znít následovně:

§ 31

[Provoz některých zdrojů hluku a vibrací]

(1) Pokud při používání, popřípadě provozu stávajícího zdroje hluku nebo vibrací, s výjimkou hluku z leteckého provozu, nelze z vážných důvodů zajistit nepřekračování hygienických limitů podle § 30 odst. 1, může osoba požádat příslušný orgán ochrany veřejného zdraví o povolení mírnějšího hygienického limitu, než stanoví prováděcí právní předpis. Orgán ochrany veřejného zdraví v řízení o vydání povolení zejména posoudí, zda osoba doložila, že hluk nebo vibrace se omezí na rozumně dosažitelnou míru. Rozumně dosažitelnou mírou se rozumí poměr mezi náklady na protihluková nebo antivibrační opatření a jejich přínosem ke snížení škodlivých účinků hluku nebo vibrací, který je stanovený i s ohledem na počet fyzických osob exponovaných nadlimitnímu hluku nebo vibracím. [...] Povolení mírnějšího hygienického limitu je elektronicky evidováno prostřednictvím informačního systému Ministerstva zdravotnictví.

(2) [...]

Z poslední věty návrhu vyplývá, že Ministerstvo zdravotnictví bude veškeré výjimky z hygienického limitu hluku elektronicky evidovat. Tato evidence bude probíhat prostřednictvím již nyní fungujícího informačního systému Registr hygieny obecné a komunální. Vzhledem ke skutečnosti, že jsou v tomto registru soustředěny i osobní a jiné citlivé údaje týkající se celé agendy hygieny obecné a komunální, je pro veřejnost plánováno zpřístupnění vydaných rozhodnutí o hlukových výjimkách prostřednictvím interaktivní mapové aplikace, ze které každý občan získá následující informace:

1. úsek (staničení) komunikace, pro který je výjimka udělena,
2. na jaký zvýšený hygienický limit je výjimka udělena,
3. platnost (od-do) udělení výjimky.

Tyto informace dosud veřejnost čerpala zejména na základě žádostí o poskytnutí informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Návrhem se tedy podstatně zjednodušuje informování veřejnosti, které se navíc plošně rozšiřuje na úroveň celé České republiky. Snadná dostupnost informací o výjimkách je základním předpokladem pro uplatnění navazujících práv veřejnosti včetně přístupu k právní ochraně.

K doporučení bod 2 (b)(ii) b) rozhodnutí VII/8e:

§ 9f

„Mezistátní navazující řízení“

(1) Pokud je předmětem navazujícího řízení záměr podléhající mezistátnímu posouzení podle § 13 jako celek, správní orgán příslušný k vedení navazujícího řízení do 15 dnů od jeho zahájení informuje dotčený stát o možnosti jeho veřejnosti, dotčené veřejnosti a dotčených územních samosprávných celků uplatnit v tomto navazujícím řízení práva uvedená v § 9c odst. 1 až 3; právo podle § 9c odst. 1 náleží také dotčeným orgánům dotčeného státu. V případě, že dotčený stát správnímu orgánu příslušnému k vedení navazujícího řízení písemně nesdělí, že o uplatnění práv jeho subjektů a správních orgánů uvedených ve větě první nemá zájem, správní orgán příslušný k vedení navazujícího řízení mu zašle informace podle § 9b odst. 1 a § 9b odst. 4 písm. a) a příslušnou dokumentaci pro navazující řízení. Zároveň ho vyzve ke zveřejnění informací a projektové dokumentace uvedené v předchozí větě na jeho území způsobem odpovídajícím jeho vnitrostátním právním předpisům za účelem oznámení těchto informací a dokumentace subjektům a správním orgánům uvedeným ve větě první a požádá ho o zaslání informace, jakým způsobem a kdy k tomuto oznámení došlo. Neobdrží-li správní orgán příslušný k vedení navazujícího řízení informaci podle předchozí věty ve lhůtě 2 měsíců ode dne, kdy byl dotčený stát o její zaslání požádán, má se za to, že o uplatnění práv jeho subjektů a správních orgánů uvedených ve větě první nemá zájem.

(2) Lhůty pro uplatnění práv subjektů a správních orgánů uvedených v odstavci 1 větě první vyplývající z § 9c odst. 1 až 3 začnou běžet okamžikem oznámení informací podle § 9b odst. 1 a § 9b odst. 4 písm. a) a příslušné dokumentace pro navazující řízení na území dotčeného státu ve smyslu odstavce 1 věty třetí.

(3) Pokud je předmětem navazujícího řízení záměr podléhající mezistátnímu posouzení podle § 13 jako celek, správní orgán příslušný k vedení navazujícího řízení do 15 dnů o vydání rozhodnutí v tomto řízení informuje dotčený stát o možnosti jeho dotčené veřejnosti uplatnit vůči tomuto rozhodnutí práva uvedená v § 9c odst. 4. V případě, že dotčený stát správnímu orgánu příslušnému k vedení navazujícího řízení písemně nesdělí, že o uplatnění práv jeho subjektů uvedených ve větě první nemá zájem, správní orgán příslušný k vedení navazujícího řízení mu zašle rozhodnutí v tomto řízení vydané. Zároveň ho vyzve k jeho zveřejnění na jeho území způsobem odpovídajícím jeho vnitrostátním právním předpisům za účelem oznámení tohoto rozhodnutí subjektům uvedeným ve větě první a požádá ho o zaslání informace, jakým způsobem a kdy k tomuto oznámení došlo. Neobdrží-li správní orgán příslušný k vedení navazujícího řízení informaci podle předchozí věty ve lhůtě 2 měsíců ode dne, kdy byl dotčený stát o její zaslání požádán, má se za to, že o uplatnění práv jeho subjektů uvedených ve větě první nemá zájem.

(4) Lhůty pro uplatnění práv subjektů uvedených v odstavci 3 větě první vyplývající z § 9c odst. 4 začnou běžet okamžikem oznámení rozhodnutí na území dotčeného státu ve smyslu odstavce 3 věty třetí.

(5) Pokud je předmětem navazujícího řízení pouze část nebo etapa záměru podléhajícího mezistátnímu posuzování podle § 13 a tato část nebo etapa nemůže sama o sobě mít významný vliv na životní prostředí na území dotčeného státu, ustanovení odstavce 1 až 4 se neuplatní. V případě pochybností žadatele o vydání rozhodnutí v navazujícím řízení nebo správního orgánu příslušného k vedení navazujícího řízení o tom, zda může mít část nebo etapa záměru ve smyslu věty první významný přeshraniční vliv na životní prostředí na území dotčeného státu, vydá příslušný úřad vyjádření, a to do 15 dnů ode dne, kdy mu byla žádost o vyjádření doručena.

(6) Správní orgán příslušný k vedení navazujícího řízení postupuje při úkonech podle odstavce 1 až 5 ve spolupráci s ministerstvem.

Text souvisejících ustanovení zákona v českém i anglickém znění lze srovnat zde: https://portal.cenia.cz/eiasea/dokumenty/eia_legislativa?lang=cs.

K doporučení bod 6 (a) rozhodnutí VII/8e:

1. § 22 odst. 1, 2 a 3 atomového zákona zavádí institut nového řízení a nového povolení, které nahrazuje původní rozhodnutí, mj. v případech, kdy došlo k podstatné změně skutečností, na základě kterých bylo původní povolení vydáno, nebo kdy došlo ke změně při výkonu původně povolené činnosti, která je podstatná z hlediska jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, nešíření jaderných zbraní, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události nebo zabezpečení (tj. jedná se o případ, kdy musí dojít k následnému přehodnocení nebo aktualizaci provozních podmínek činnosti příslušným orgánem ve smyslu článku 6 odst. 10 Aarhuské úmluvy). Otázka, kdo je účastníkem, se v novém řízení posuzuje podle právního stavu a skutkových okolností v době nového řízení. Účastenství se řídí obecnou právní úpravou obsaženou v § 27 správního řádu, podle kterého jsou účastníky též dotčené osoby, pokud mohou být rozhodnutím přímo dotčeny na svých právech nebo povinnostech.

Ustanovení § 22 odst. 1, 2 a 3 atomového zákona zní následovně:

„§ 22

Nové rozhodnutí o vydání povolení, zrušení a zánik povolení

(1) Úřad zahájí nové řízení a vydá nové rozhodnutí o vydání povolení

a) na základě žádosti držitele povolení,

b) došlo-li k podstatné změně skutečností, na základě kterých bylo původní povolení vydáno, nebo

c) došlo-li ke změně při výkonu původně povolené činnosti, která je podstatná z hlediska jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, nešíření jaderných zbraní, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události nebo zabezpečení.

(2) Novým rozhodnutím vydaným podle odstavce 1 se původní rozhodnutí ruší.

(3) V řízeních podle odstavce 1 písm. b) a c) je účastník řízení povinen předložit Úřadu na vyžádání doklady potřebné pro vydání nového rozhodnutí, které dokládají změnu skutečností oproti stavu, za nějž bylo vydáno původní rozhodnutí, a splnění podmínek stanovených zákonem.

[...]

2. § 204 atomového zákona upravuje možnost Státního úřadu pro jadernou bezpečnost uložit rozhodnutím opatření k nápravě zjištěných nedostatků v činnosti osoby, která vykonává činnosti související s využíváním jaderné energie nebo činnosti v rámci expozičních situací. V odůvodněných případech může opatření k nápravě vést až k přehodnocení nebo aktualizaci provozních podmínek. Správní řízení o uložení opatření k nápravě, včetně otázky účastenství, se řídí obecnou právní úpravou – ve věci účastenství se jedná o úpravu obsaženou v § 27 správního

řádu, podle kterého jsou účastníky též dotčené osoby, pokud mohou být rozhodnutím přímo dotčeny ve svých právech nebo povinnostech.

Ustanovení § 204 atomového zákona zní následovně:

§ 204

Opatření k nápravě

- (1) Zjistí-li Úřad nedostatek v činnosti osoby, která vykonává činnosti související s využíváním jaderné energie nebo činnosti v rámci expozičních situací, může podle povahy zjištěného nedostatku rozhodnutím uložit osobě opatření k nápravě zjištěného nedostatku a stanovit lhůtu k uskutečnění opatření k nápravě.
- (2) Osoba, které bylo uloženo opatření k nápravě, je povinna neprodleně oznámit Úřadu způsob plnění a splnění uloženého opatření.
- (3) Odvolání proti rozhodnutí o uložení opatření k nápravě nemá odkladný účinek.

3. Vyhláška o požadavcích na hodnocení bezpečnosti podle atomového zákona obsahuje v § 13 až 22 novou právní úpravu týkající se provádění periodického hodnocení bezpečnosti. Jedná se o subkategorii bezpečnostního hodnocení, kterou provádí držitel povolení k provozu v pravidelných intervalech. Jako takové nepředstavuje toto hodnocení přehodnocení nebo aktualizaci provozních podmínek vydaného povolení, jelikož se soustředí výhradně na vyhodnocení úrovně bezpečnosti a souladu s požadavky právních předpisů (jedná se o interní přezkum a vyhodnocení). Periodické hodnocení bezpečnosti ani jeho výsledky nemají žádný přímý účinek na povolenou činnost ani na práva a povinnosti osob. V jeho rámci nejsou vedena žádná formální řízení, není vydáváno žádné rozhodnutí a přímo se ho neúčastní žádný orgán státní správy. Teprve výsledky periodického hodnocení bezpečnosti jsou předány Státnímu úřadu pro jadernou bezpečnost a pokud z nich vyplývají nedostatky týkající se provozu zařízení, Státní úřad pro jadernou bezpečnost zahájí některé z výše uvedených řízení. Jakékoli výstupy periodického hodnocení bezpečnosti, které jsou využity jako podklad pro přehodnocení nebo aktualizaci provozních podmínek, se promítnou v příslušném správním řízení. V tomto řízení se k nim mohou vyjádřit účastníci řízení (viz výše).

Ačkoli periodické hodnocení bezpečnosti nemá povahu přehodnocení nebo aktualizace provozních podmínek a jeho charakter fakticky vylučuje přímou účast třetích osob (např. s ohledem na jeho rozsáhlý a dlouhodobý výkon s vysokými nároky na odbornost), široké veřejnosti je umožněn přístup k souvisejícím informacím. Státní úřad pro jadernou bezpečnost poskytuje informace o svých aktivitách, včetně aktivit týkajících se kontroly a hodnocení. Informace o periodickém hodnocení bezpečnosti lze získat na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a to v rozsahu, který neohrožuje práva třetích stran (vyloučeny bývají zejména informace, na které se vztahují práva duševního vlastnictví či obchodní tajemství).

Příloha 2: Reakce na uplatněné připomínky

1. Obecně k veřejné konzultaci

Stěžovatelům a pozorovatelům v jednotlivých případech byl odeslán e-mail s návrhem akčního plánu v českém a anglickém znění dne 4. 7. 2022. V tomto e-mailu byla obsažena výzva k uplatnění připomínek do 1. 8. 2022, tj. byla poskytnuta lhůta 4 týdnů. S ohledem na to, že ke zveřejnění textu návrhu na webových stránkách Ministerstva životního prostředí došlo až v následujících dnech, byla lhůta pro uplatnění připomínek ze strany veřejnosti (zejména osob, které nebyly jednotlivě obeslány e-mailem) prodloužena do 8. 8. 2022.⁴ Ministerstvo životního prostředí obdrželo připomínky od zástupců Zeleného kruhu a společné připomínky od zástupců Ökobüro – Alliance of the Austrian Environmental Movement, GLOBAL 2000 a Aarhus Konvention Initiative, které podpořila také p. Brigitte Artmann.

2. K doporučení bod 2 (a) (i) rozhodnutí VII/8e

Požadavek na úpravu § 31 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví

S ohledem na pokročilou fázi legislativního procesu týkajícího se předmětného návrhu nebylo možné požadavku na úpravu § 31 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví vyhovět. Bez ohledu na to se však počítá s tím, že mapová aplikace, ve které bude možné dohledat informace o povolených hlukových výjimkách, bude zprovozněna a veřejnosti zpřístupněna přibližně v první polovině roku 2024. Tím by mělo dojít ke splnění podstaty tohoto doplňkového opatření. Informace o výjimkách budou veřejně dostupné podobně, jako je tomu nyní například v oblasti koupacích vod (www.koupacivody.cz). Data o výjimkách tedy budou srozumitelně prezentována veřejnosti, která k nim bude mít volný přístup.

3. K doporučení bod 2 (a) (ii) rozhodnutí VII/8e

K navrhovanému textu obecně

Souhlasíme s připomínkou Zeleného kruhu, že současná praxe není zcela uspokojivá. Jsme si zejména vědomi toho, že v případě koncepcí, které nepodléhají SEA, nemusí dojít k naplnění požadavků Aarhuské úmluvy, jelikož tyto požadavky nejsou v současnosti výslovně a v plném rozsahu promítnuty do relevantních metodických pokynů. Z návrhu byla v reakci na připomínku odstraněna druhá část první věty.

Pokud jde o vyhlášku o přípustné úrovni znečištění, jedná se o prováděcí právní předpis, nikoli o plán či program ve smyslu článku 7 Aarhuské

⁴ Informace o veřejné konzultaci jsou dostupné zde: https://www.mzp.cz/cz/dokumenty_aarhuska_umluva (ČJ) a zde https://www.mzp.cz/en/convention_denmark_1998 (ENG). V září 2022 byly webové stránky Ministerstva životního prostředí týkající se Aarhuské úmluvy upraveny – původně byly informace o akčním plánu zveřejněny zde: https://www.mzp.cz/cz/umluva_pristup_informace.

úmluvy. Účast veřejnosti na přípravě prováděcích právních předpisů upravuje článek 8 Aarhuské úmluvy, tato problematika tedy není předmětem řešení v tomto případě.

Resortní a nadresortní přístup

V akčním plánu navrhujeme kombinaci obou přístupů spočívající jednak v přijetí interního pokynu na úrovni MŽP, jednak v úpravě vhodných metodických pokynů s širší působností. Předběžně identifikované metodické pokyny spadají do gesce různých orgánů státní správy, se kterými budeme při řešení této problematiky spolupracovat. Text akčního plánu byl upřesněn.

Připomínkování materiálů v aplikaci eKLEP a evaluace zapojení veřejnosti

Připomínka týkající se materiálů legislativního charakteru a související evaluace zapojení veřejnosti směřuje nad rámec problematiky řešené v tomto případě. Připomínku však bereme na vědomí. Problematika začala být projednávána již v souvislosti s formulací opatření Implementačního plánu Strategického rámce Česká republika 2030 pro roky 2022-2025. Podle opatření č. 27.1.b by mělo být v rámci „testovacího období“ od března 2023 do prosince 2024 umožněno zapojení Zeleného kruhu (jakožto vybrané střešní NNO) do připomínkování v rámci meziresortního připomínkového řízení (u věcných záměrů zákonů, návrhů zákonů, nařízení vlády a zásadních strategických dokumentů). K vyhodnocení testu dojde v roce 2025. Dne 14. 9. 2022 byl Implementační plán schválen vládou.

V souvislosti s tím lze upozornit, že v rámci Implementačního plánu bylo schváleno také opatření č. 27.1.a, na jehož základě by v budoucnu mělo dojít ke zřízení jednotného místa pro informace o konzultacích s celostátním dosahem (tj. webová stránka, která na jednom místě shromažďuje základní informace o probíhajících konzultacích / možnostech participace veřejnosti při tvorbě politik na celostátní úrovni).

Pilotní proces zavádění Metodiky participace

MŽP bude zapojeno do pilotního procesu zavádění Metodiky participace. Budeme sledovat interakce mezi aplikací této metodiky a požadavky Aarhuské úmluvy a v návaznosti na to počítáme s možností návrhu na úpravu metodiky po ukončení pilotního procesu tak, aby do ní byla promítnuta výslovná informace o požadavcích vyplývajících z článku 7 Aarhuské úmluvy.

4. K doporučením body 2 (b) (i) a (ii) rozhodnutí VII/8e

Funkcionalita zasílání novinek v systému CENIA

Funkcionalita zasílání novinek v systému CENIA by byla jistě užitečná, současný informační systém však bohužel neumožňuje její zavedení (zavedení této funkcionality není technicky možné). Připomínku však bereme na vědomí a pokusíme se ji zohlednit v budoucnosti, pokud budou zahájeny přípravné práce na novém informačním systému pro SEA/EIA.

Publikace relevantních dokumentů v systému CENIA

Relevantní dokumenty jsou v systému CENIA publikovány vždy bezprostředně po jejich obdržení a zpracování ze strany příslušného úřadu.

Okruh navazujících řízení

Kolaudační řízení a řízení podle atomového zákona nejsou za normálních okolností navazujícími řízeními ve smyslu zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Navazujícím řízením je typicky především územní řízení a stavební řízení, kterých se může veřejnost v návaznosti na proběhlý proces EIA účastnit. Úplný seznam navazujících řízení lze srovnat v § 3 písm. g) zákona o posuzování vlivů na životní prostředí.⁵

Notifikace o zahájení navazujícího řízení a zveřejňování dokumentů

Pokud jde o připomínku požadující přímou notifikaci osob, které uplatnily připomínky v rámci procesu EIA, o zahájení navazujícího řízení, domníváme se, že takováto povinnost z článku 6 odst. 2 Aarhuské úmluvy nevyplývá. Veřejnost je o zahájení navazujícího řízení informována formou veřejného oznámení (zveřejněním na úřední desce), což je v souladu s návětím tohoto ustanovení. Současně je zveřejňována také informace o tom, kde lze nahlédnout do dokumentace pro navazující řízení. V případě JE Dukovany byla dokumentace pro navazující řízení nahrána na cloudové úložiště a rozeslána dotčeným státům, které tyto informace zveřejnily v souladu se svými vlastními právními předpisy. Publikace dokumentů relevantních v navazujícím řízení v systému CENIA není v současnosti z technických a organizačních důvodů možná.

Obecně je pravda, že přímá notifikace osob, které uplatnily připomínky v rámci EIA, o zahájení navazujícího řízení i publikace souvisejících dokumentů na jednotné online platformě by byla užitečná, nicméně jsme v tomto ohledu omezeni technickými nedostatky stávajících informačních systémů a také požadavky na ochranu osobních údajů. Obě připomínky nicméně bereme na vědomí. Pokud to bude možné, pokusíme se je zohlednit v rámci budoucích snah o digitalizaci v oblasti stavebního práva a/nebo při přípravě nového informačního systému pro SEA/EIA.

5. K doporučením body 6 (a) a (b) rozhodnutí VII/8e

Doplňující vysvětlení k účasti veřejnosti při řízení

⁵ Text zákona v českém i anglickém znění je dostupný zde: https://portal.cenia.cz/eiasea/dokumenty/eia_legislativa?lang=cs.

Zpětná účast veřejnosti v řízeních o povolení provozu JE Temelín a JE Dukovany není v souladu s platným právem možná. Tato řízení již byla ukončena. Všechny reaktory českých jaderných elektráren, které jsou v současnosti v provozu, mají povolen provoz na dobu neurčitou. Řízení o vydání povolení pro provoz jaderného zařízení podle § 9 odst. 1 písm. f) atomového zákona proto již v těchto případech nebudou probíhat. Kdykoli si věcná potřeba vyžádá aktualizaci či přehodnocení provozních podmínek jaderné elektrárny, která je již v provozu, zahájí Státní úřad pro jadernou bezpečnost jedno ze správních řízení, která jsou zmiňována výše v textu akčního plánu – jedná se o řízení o vydání nového rozhodnutí o původním povolení (§ 22), řízení o zrušení povolení (§ 22) nebo o řízení o uložení opatření k nápravě (§ 204). Tato řízení mohou být v závislosti na konkrétních charakteristikách dané situace zahájena buď na základě žádosti provozovatele, nebo *ex offio*. V těchto řízeních je umožněna účast dotčených osob podle obecné právní úpravy obsažené v § 27 správního řádu. Úřad proto musí určit případné účastníky a informovat je o zahájení řízení a o jejich právech. V případě, že by byl některý účastník opominut, lze postupovat podle § 28 správního řádu.

§ 27

(1) Účastníky řízení (dále jen „účastník“) jsou

a) v řízení o žádosti žadatel a další dotčené osoby, na které se pro společenství práv nebo povinností s žadatelem musí vztahovat rozhodnutí správního orgánu;

b) v řízení z moci úřední dotčené osoby, jimž má rozhodnutí založit, změnit nebo zrušit právo anebo povinnost nebo prohlásit, že právo nebo povinnost mají anebo nemají.

(2) Účastníky jsou též další dotčené osoby, pokud mohou být rozhodnutím přímo dotčeny ve svých právech nebo povinnostech.

(3) Účastníky jsou rovněž osoby, o kterých to stanoví zvláštní zákon. Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, mají postavení účastníků podle odstavce 2, ledaže jim má rozhodnutí založit, změnit nebo zrušit právo anebo povinnost nebo prohlásit, že právo nebo povinnost mají anebo nemají; v tom případě mají postavení účastníků podle odstavce 1.

§ 28

(1) Za účastníka bude v pochybnostech považován i ten, kdo tvrdí, že je účastníkem, dokud se neprokáže opak. O tom, zda osoba je či není účastníkem, vydá správní orgán usnesení, jež se oznamuje pouze tomu, o jehož účasti v řízení bylo rozhodováno, a ostatní účastníci se o něm vyrozumí. Postup podle předchozí věty nebrání dalšímu projednávání a rozhodnutí věci.

(2) Jestliže osoba, o níž bylo usnesením rozhodnuto, že není účastníkem, podala proti tomuto usnesení odvolání, jemuž bylo vyhověno, a mezitím zmeškala úkon, který by jako účastník mohla učinit, je oprávněna tento úkon učinit do 15 dnů od oznámení rozhodnutí o odvolání; ustanovení § 41 odst. 6 věty druhé platí obdobně.

Zvláštní režim omezující účast veřejnosti se týká skupiny specifických řízení o vydání povolení uvedených v § 9 atomového zákona. V jejich rámci lze nalézt jednotlivé případy, které jsou zaměřeny na změny již povolených činností a technicky vzato tedy také mohou vést k aktualizaci či přehodnocení provozních podmínek. Tato povolení však umožňují specifické činnosti s omezeným rozsahem a vysoce složitým technickým charakterem. Dotčeny jsou přitom pouze konkrétní aspekty týkající se jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnutí radiačních mimořádných událostí a zabezpečení, nikoliv přímo či komplexně zájmy životního prostředí. S ohledem na tento zcela specifický charakter jsou tato povolení zaměřena na konkrétního adresáta a dotýkají se především jeho práv a povinností. Zpravidla

jsou však doplněna dalšími rozhodnutími jiných orgánů státní správy, jako je například územní rozhodnutí nebo stavební povolení, která upravují obecnější aspekty záměru a která se v tomto smyslu také týkají práv a zájmů veřejnosti – proto se jich také veřejnost může účastnit.

V tomto ohledu je nezbytné upozornit, že se jedná o případ komplexního rozhodování (*complex decision-making*), v jehož rámci je národní legislativou vyžadováno vydání několika rozhodnutí pro povolení činnosti spadající do režimu článku 6 Aarhuské úmluvy.⁶ Tato rozhodnutí jsou samostatná, nicméně navazují na sebe a vzájemně se ovlivňují. Právní úprava poskytuje možnost účasti veřejnosti v řízeních s obecnějším zaměřením, ve kterých jsou řešeny hlavní parametry záměru a jeho vlivy na životní prostředí (zejména územní řízení a stavební řízení). Řízení podle § 9 atomového zákona jsou naproti tomu techničtějšího charakteru a nemění podstatné parametry záměru, které mají vliv na životní prostředí.

V praxi proto také platí, že rozhodnutí o povolení podle § 9 atomového zákona nemohou být v rozporu s rozhodnutími vydanými ve výše uvedených řízeních obecnějšího charakteru (zejména územní rozhodnutí a stavební povolení). Pro účely územního rozhodnutí, stavebního povolení a dalších rozhodnutí podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) vydává Státní úřad pro jadernou bezpečnost závazné stanovisko podle § 208 písm. q) atomového zákona (závazné stanovisko se týká aspektů jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnutí radiačních mimořádných událostí a zabezpečení). Toto závazné stanovisko je závazné pro orgány, které přijímají rozhodnutí podle stavebního zákona. Musí přitom být plně v souladu s povoleními vydanými podle atomového zákona, která se k souvisejícím otázkám přijímají souběžně, neboť státní orgány včetně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost musí rozhodovat a jednat konzistentně a předvídatelně (srov. základní zásady činnosti správních orgánů uvedené v § 2 a násl. správního řádu). Podle § 149 správního řádu mohou účastníci řízení (v tomto případě zejména účastníci územního a/nebo stavebního řízení) ve svém odvolání proti rozhodnutí přijatému v daném správním řízení (územním a/nebo stavebním řízení) napadnout i obsah závazného stanoviska Státního úřadu pro jadernou bezpečnost. V případě nezákonnosti lze závazné stanovisko také zrušit nebo změnit v rámci přezkumného řízení. Ze stejných důvodů také platí, že rozhodnutí podle § 9 atomového zákona musí zohledňovat i případné relevantní námítky veřejnosti uplatněné v územním řízení a/nebo stavebním řízení. Všechna tato řízení jsou materiálně provázána a nelze je vnímat izolovaně.

Z výše uvedených informací je patrné, že mechanismus zapojování veřejnosti v České republice je komplexní – jedná se pro tuto chvíli pouze o orientační přehled možností, které plynou z aktuálně účinné právní úpravy. Právě s ohledem na to je v akčním plánu navrženo doplňkové opatření, podle kterého teprve dojde k bližší analýze celého systému zapojení veřejnosti do řízení podle atomového zákona a v návaznosti na tuto analýzu budou eventuálně navrženy další kroky směřující k efektivnějšímu informování veřejnosti o možnostech zapojení v příslušných procesech.

Doplňující vysvětlení k právní ochraně

Pokud se jedná o správní řízení, kterého se může veřejnost účastnit podle obecné právní úpravy obsažené v § 27 správního řádu (tj. zejména řízení

⁶ Srov. Maastrichtská doporučení k podpoře účinné účasti veřejnosti na rozhodování v záležitostech životního prostředí, body 41 a 42, dostupné z: https://unece.org/DAM/env/pp/Publications/2015/1514364_E_web.pdf.

podle § 22 nebo podle § 204 atomového zákona, nebo také územní řízení či stavební řízení vedené podle stavebního zákona, včetně případů, kdy se jedná o navazující řízení podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí), pak jsou umožněny standardní prostředky právní obrany – účastník řízení má možnost podat odvolání proti rozhodnutí podle § 81 správního řádu a následně eventuálně i možnost podat žalobu proti rozhodnutí podle § 65 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

Pokud se jedná o správní řízení, v jehož rámci je účast omezena (tj. zejména řízení o povolení podle § 9 atomového zákona), pak je v souladu s citovanou judikaturou připuštěno podání žaloby proti rozhodnutí podle § 65 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, a to za předpokladu, že je žalobce přijatým rozhodnutím dotčen ve své právní sféře.